

A MATEMATIKAI SZORONGÁS ÉS TELJESÍTMÉNY A CÉLORIENTÁCIÓS ELMÉLET TÜKRÉBEN

T-11

Molnár Adrienn
Debreceni Egyetem

Kulcsszavak: célorientációk; célstruktúrák, tanulási motiváció, környezeti tényezők; matematikai szorongás, matematikai teljesítmény

Napjainkban a célorientációs elmélet a tanulási motiváció vizsgálatának egyik népszerű területe (pl. D’Lima, Winsler & Kitsantas, 2014; Meissel & Rubie-Davies, 2016), bár hazánkban nem tartozik a motiváció kutatásának vezető irányvonalába. A célorientációs megközelítés szerint a személy saját maga definiálja a sikeressége kritériumait, a siker vagy a sikertelenség okait egyéni magyarázattal látja el, így nagy egyéni különbségek lehetnek abban, hogy ki mit próbál elérni, milyen (tanulási) célokat fogalmaz meg önmaga számára. Az egyén motivációs tényezőinek megértéséhez figyelembe kell venni a környezeti tényezőket is, a célorientációs elmélet a célstruktúrák fogalmával értelmezi a motivációt befolyásoló környezeti hatásokat. A matematikatanítás és -tanulás régóta témája a pedagógiai és a pszichológiai kutatásoknak, mivel egy olyan dinamikusan fejlődő tudományterület, amely fontos szerepet játszik a modern társadalmi és gazdasági rendszerek megfelelő működésében. Azonban a diákok a matematika tanulása során gyakran élnek át nehézségeket és szorongást, ami gyengébb teljesítményben nyilvánulhat meg. A kutatásunkban a matematikai szorongást és teljesítményt vizsgáltuk a célorientációs elmélet keretrendszerében. A kutatásban 9. osztályos középiskolásoknál (N=211) mértük fel az osztálytermi környezeti jellemzőket, célstruktúrákat és célorientációkat a matematika tantárgyra vonatkoztatva, és vizsgáltuk ezek kapcsolatát a matematikai szorongással és a matematikából kapott osztályzatokkal. Célunk az volt, hogy feltárjuk azokat a környezeti és motivációs tényezőket, amelyek befolyásolják a diákok matematikával kapcsolatos szorongását és teljesítményét. Az elemzés során elkülönítettünk a magas és az alacsony szorongásszinttel rendelkező diákokat. Azok a tanulók, akiknek alacsony volt a matematikai szorongásuk, szignifikánsan jobb érdemjegyeket kaptak matematikából, mind a négy célorientációban magasabb értékeket értek el, tehát jobb motivációs bázissal rendelkeztek, valamint nagyobb tanári támogatást éreztek. A magas matematikai szorongást mutató diákok több fegyelmezési problémát és nagyobb versenyztetést érzékeltek a matematikaórák alatt. Az eredmények alapján a matematikajegyekkel a közelítő-elsajátítási célorientáció ($r=0,40$, $p<0,001$), a matematikaórán jelentkező fegyelmezési problémák ($r=-0,46$, $p<0,001$) és a matematikai szorongás ($r=-0,58$, $p<0,001$) volt szoros kapcsolatban. Az útelemzés alapján az derült ki, hogy az elsajátítási célstruktúra a közelítő-elsajátítási célorientáción keresztül fejt ki hatását a matematikajegyekre. Ezek az eredmények rávilágítanak arra, hogy a matematikai teljesítményben nagy szerepet játszik a diákok szorongása, ezért fontos egy olyan környezet kialakítására törekedni, amely minimalizálja a tanulók szorongását és erősíti a diákok belső motivációját a tananyag elsajátítására.